

P Á L Y Á Z A T

a Szegedi Tudományegyetem
Természettudományi és Informatikai Kar
dékán beosztás ellátására
azonosító: 4-229/2019.

Horváth Dezső

2020

Prof. Dr. Rovó László

a Szegedi Tudományegyetem Rektora

Tisztelt Rektor Úr!

Ezennel megpályázom a Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Karára dékán beosztás ellátására kiírt, a Belügyminisztérium Közzolgálati Állásportálján megjelent, 4-229/2019. azonosítószámú pályázatot. Rendelkezem a kiírásnak megfelelő egyetemi végzettséggel, tudományos fokozattal és vezetői tapasztalattal. Megfelelek a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvényben, a Szegedi Tudományegyetem Szervezeti és Működési Szabályzata Szervezeti és Működési Rendjében és az SZTE SZMSZ Foglalkoztatási követelményrendszerében rögzített feltételeknek.

2020. január 13.

Tisztelettel:

Horváth Dezső

egyetemi tanár

EDDIGI VEZETŐI TEVÉKENYSÉG ÖSSZEFOGLALÁSA

Tanszékvezető-helyettes (Fizikai Kémiai Tanszék, 2000–2008)

Két cikluson keresztül voltam Visy Csaba tanszékvezető segítője helyettesként. Legfontosabb feladatunk a tanszék gazdasági helyzetének a stabilizálása volt. Az ő irányításával egységesítettük és egyszerűsítettük a tanszék által gondozott alaptantárgyakat. Az általános és fizikai kémia tárgyakhoz három oktatási szint került kialakításra: egy-egy a kémia szakosoknak, egy-egy a gyógyszerészeknek, valamint további egy-egy a többi szakos hallgatónak.

Kreditátviteli Bizottság elnöke (TTK, 2003–2009)

A három fős Kreditbizottság tagjaként 2000-től részt vettem a kar kreditszabályzatának a megfogalmazásában, majd megbízást kaptam a kari kreditátviteli ügyrend kidolgozására. Az általunk kidolgozott kreditátviteli eljárás került később bevezetésre egyetemi szinten és az képezi a mai elektronikus eljárás alapját.

Tanszékcsoporthoz vezető (Kémia, 2009–2013)

Legfontosabb vezetői tevékenységem a Kémiai Tanszékcsoporthoz gazdálkodásának a lehetőség szerinti stabilizálása volt a minőségi oktatás és kutatás megtartása mellett. A kutatási forrásokkal szabadon gazdálkodhattak a tanszékek és a kutatócsoportok, azonban az oktatói státuszok szabályozását és az OM támogatást tanszékcsoporthoz szinten kezeltük. Az akkori hallgatói létszám ismeretében célként megfogalmaztam a 42 oktatói állást, amelynek az oktatói/kutatói életpálya hosszának figyelembevételével, kétharmada volt vezetőoktató és annak egy harmada egyetemi tanár. A cél elérése érdekében egy ötéves tervet dolgoztunk ki, amelynek alapja egy szigorú nyugdíjazási terv volt. Minden oktató a nyugdíjkorhatár elérésekor nyugdíjazásra került, kivéve a tanszékvezetőket, akik kinevezésük végéig maradhattak. Két nyugdíjazásra engedték egy fiatal kolléga felvételét. A pályázóképesseget és a nemzetközi láthatóságot úgy igyekeztük fenntartani, hogy a fiatal oktatóink számára csak akkor nyílt meg a lehetőség a vezetőoktatói kinevezésre, a szokásos követelmények

mellett, amennyiben az illető külföldi doktori fokozattal vagy legalább egy éves külföldi posztdoktori tapasztalattal rendelkezett. A fiatalok felvételekor ugyanakkor arra is ügyeltünk, hogy minél egyenletesebb eloszlást mutató korfát tudjunk kialakítani a fenntartható fejlődést szem előtt tartva.

Személy szerint úgy érzem, hogy a többek által népszerűtlennek ítélt intézkedések helyes pályára állították a Kémiai Tanszékcsoportot. A Kémiai Intézet intenzív pályázati aktivitást mutat, eddig öt Lendület pályázatot nyert el, sikeresen hozott Szegedre bel- és külföldről fiatal szakembereket. Ezen kinevezésekben direkt szerepem nem volt, de úgy gondolom, hogy a vezetésem alatt kialakított keretrendszer megteremtette azokat a feltételeket, amelyek elősegítették a magas szintű oktató és kutató munka megvalósítását.

Dékánhelyettes (TTIK, 2014–2020)

Tudományos és közkapcsolati dékánhelyettesként kezdtem dolgozni Mucsi László dékán mellett. Legfontosabb feladatom a doktori képzés adminisztrációjának az irányítása mellett az új 2+2 képzés szabályozásának a kialakításában való részvétel volt. Az átállás gördülékenyre, problémamentesre sikerült, legnagyobb megpróbáltatásunk Annus Edit ügyintézőnk pótlása volt. Tisztségemnél fogva a Kari Tudományos Tanács titkáráként és a Kari Minőségbiztosítási Bizottság vezetőjeként is tevékenykedtem. Az előbbi bizottság feladataival nem vagyok teljesen elégedett, úgy érzem eljött az idő a reformálására. A közkapcsolatok ápolása a középiskolásoknak szervezett különféle programok szervezésének az irányítását jelentette. A második ciklusban az új Stratégiai Bizottság munkájába kapcsolódtam be, kiemelt feladatként kezeltük a kar érdekeinek az érvényesítését az induló GINOP pályázatok terén. Ezek mellett az angol nyelvű képzéseink beindításának a koordinálásában kaptam szerepet. Ennek a feladatnak az első fázisában vagyunk jelenleg, a Stipendium Hungaricum programot használjuk tanuló éveknek, a devizás képzések felfuttatása a jövő feladata lesz.

Szeged, 2020. január 13.

Horváth Dezső

egyetemi tanár

„Világunkban azok lesznek sikeresek, akiknek a legjobb B tervük van.”

James A. Yorke

VEZETŐI ELKÉPZELÉSEK AZ OKTATÁSRÓL, A KUTATÁSRÓL ÉS AZ EGYÉB FELADATELLÁTÁSRÓL

A Természettudományi és Informatikai Kar az oktatási és a kutatási tevékenysége alapján a Szegedi Tudományegyetem egyik meghatározó kara. A magas színvonalú munkát mi sem bizonyítja jobban, mint a különböző rangsorokban elfoglalt előkelő helye (lásd az 1. táblázatot). Az oktatóink kiválósága révén az ország legjobb kara vagyunk mind a természettudomány mind az informatika képzési területen. A hallgatói kiválóság terén sem sokkal rosszabb a helyzet, azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy ez a karunkra felvett hallgatók középiskolában megvalósított eredményein alapul. A végzős hallgatók teljesítményéből nehezebb rangsorokat készíteni, de úgy

1. táblázat. Az SZTE TTIK helyezései a HVG DIPLOMA 2020 kiadvány rangsoraiban.

2018/19. tanéves kari rangsor	Oktatói kiválóság	Hallgatói kiválóság
13.	3.	38.

2018/19. tanéves képzési területi rangsor	Oktatói kiválóság	Hallgatói kiválóság
Természettudomány	1.	3.
Informatika	1.	3.

gondolom, hogy az oktatóink kiválósága és a korszerű képzéseink együttesen jelentős hozzáadott érték jelent, így a végzettekkel kiváló szakembergárdát bocsáthatunk ki a munkaerőpiacra.

Az oktatás

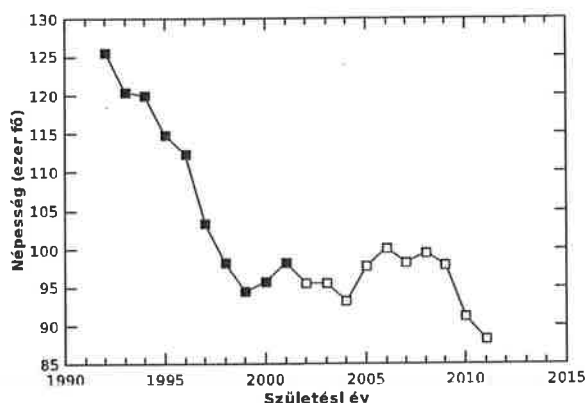
A Szegedi Tudományegyetem a teljes képzési szakstruktúrával rendelkező, integrált felsőoktatási intézmény, amely igyekszik az országból, a Dél-alföldi régióból és a határon túlról érkező beiskolázási igényeket kielégíteni. Ebben a feladatban a karunk három képzési területen veszi ki a részét a tanárképzés mellett: természettudomány, informatika és műszaki. A képzési szinteket figyelembe véve az alap-, mester- és osztatlan mesterszak, valamint a doktori képzés jelenik meg az oktatási tevékenységünkben.

Aktív hallgatóink létszáma 2010 óta közel a kétharmadára csökkent, amely erőteljesebb volt, mint az összegytemi hallgatói létszámcsökkenés, így a TTIK hallgatói arány 23,0 %-ról 21,1 %-ra változott (lásd a 2. táblázatot). Az összegytemi hallgatói létszám csökkenése összhangban van

2. táblázat. Hallgatói létszám alakulása az összegytemi adatokhoz viszonyítva.

év	összes			önköltséges (BSc, MSc, OT, PhD)			állami ösztöndíjas (BSc, MSc, OT, PhD)		
	SZTE (fő)	TTIK (fő)	TTIK (%)	SZTE (fő)	TTIK (fő)	TTIK (%)	SZTE (fő)	TTIK (fő)	TTIK (%)
2010	27 227	6 422	23,6	8 399	798	9,5	18 828	5 624	29,9
2011	27 046	6 236	23,1	8 577	875	10,2	18 469	5 361	29,0
2012	25 278	5 860	23,2	8 074	705	8,7	17 204	5 155	30,0
2013	23 697	5 410	22,8	7 878	1 023	13,0	15 819	4 387	27,7
2014	23 114	5 128	22,2	7 934	1 031	13,0	15 180	4 097	27,0
2015	22 501	4 938	21,9	7 657	991	12,9	14 844	3 947	26,6
2016	21 583	4 797	22,2	7 132	958	13,4	14 451	3 839	26,6
2017	20 706	4 600	22,7	6 886	700	10,1	13 820	3 900	28,22
2018	20 585	4 486	21,8	7 069	684	9,6	13 526	3 986	29,4
2019	20 813	4 416	21,2	7 279	807	11,1	13 534	3 609	26,6

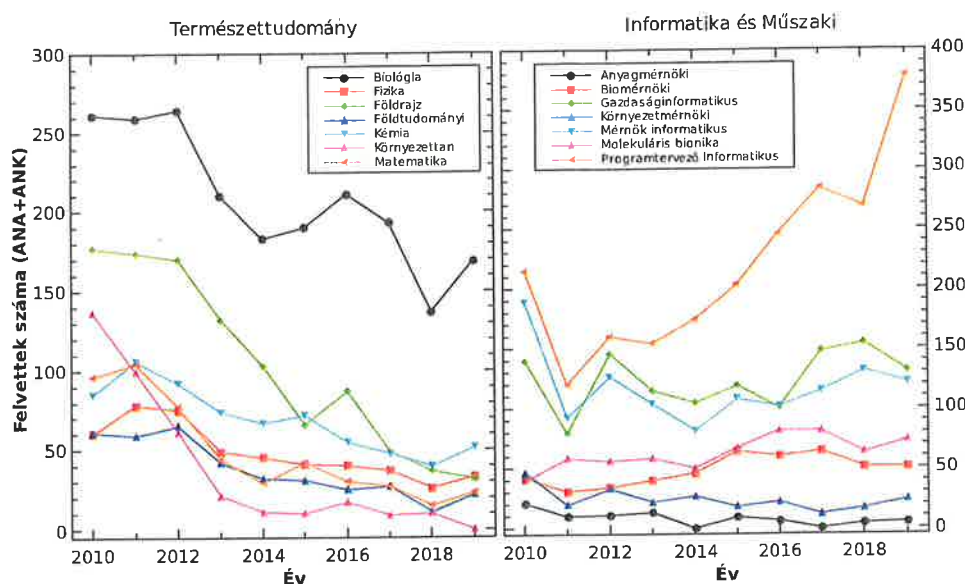
az országban lezajló demográfiai változásokkal, ugyanis 2010-től 2019-ig a 18 éves korúak létszáma hasonlóan 22 %-kal csökkent (lásd az 1. ábrát). Ugyanakkor ebben az időszakban a karunk

1. ábra. Magyarország népességeloszlása 2011-ben a születési év szerint (KSH).

képzései iránti a középiskolások érdeklődése is csökkent. Erre a továbbiakban is figyelniünk kell annak ellenére, hogy az elkövetkező 8–10 évben nem várható demográfiai nyomás. A felvételi eljárás során törekszünk a kapacitásunk teljes kitöltésére, ezért rákényszerülünk a kevésbé felkészült diákok felvételére is mivel nem mondható magasnak a túljelentkezési ráta. Kevés számú önköltséges hallgató jelenik meg a rendszerben, így a felvettek pontszáma széles eloszlást mutat a minimumpont közelétől egészen a maximális pontot hozó teljesítményig. A középiskolai érettségi szabályzatának módosítása sem kedvezett nekünk, nehezítette ugyanis egyes szakgimnáziumokból a természettudomány iránt érdeklődők egyetemre jutását, mert ott jelentősen csökkent a természettudományos oktatásra fordított idő. Szigorítás történt az államilag finanszírozott képzések bennmaradási feltételeiben is, emiatt nagyobb számú átsorolást tapasztaltunk az önköltséges képzéseinkbe. Hosszútávon azonban ez is hallgatói létszámcsökkenéshez vezethet, mivel az önköltségek emelése következtében megjelenő új, magasabb díjakat kevesebben tudják a régióban felvállalni. Ugyanakkor a természettudományos önköltség 2012 óta alapszakon 200 eFt/félévről 500 eFt/félévre, míg mesterszakon 605 eFt/félévről 700 eFt/félévre emelkedett 2019-re.

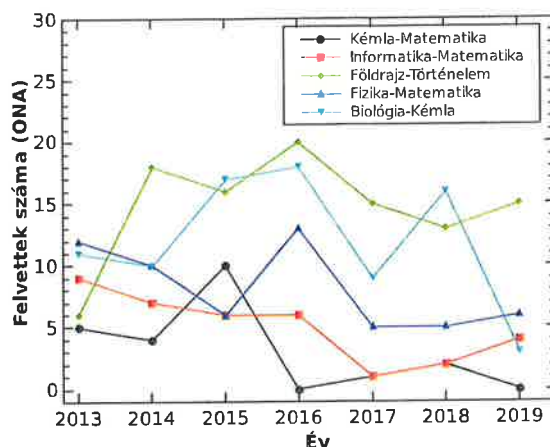
A karunk természetétől fogva nem egy szűk szakma oktatását végző karok közé tartozik, az egymástól szignifikánsan eltérő szakok felügyelete és képzése a megfelelő intézetekben történik. Így képzésenként külön-külön figyelniünk kell a hallgatói létszámok változását, amely nem egyformán érinti az egyes intézeteket. A természettudományos alapszakjaink tekintetében biológia szakon a csökkenés a kari átlagnak megfelelő, a többinél viszont ennél is nagyobb visszaesést szenvedtünk el (2. ábra), igaz 2012 után kikerültek az alapszakos képzésből a tanári pálya iránt érdeklődők az osztatlan tanárszakok megjelenésével. Különösen drasztikus változást tapasztaltunk a földrajz és a környezettan szakok terén. Az előbbi miatt mihamarabb intézkedési tervet kell készíteni a Földrajzi és Földtudományi Intézetben, amelynek még nem sikerült reagálnia a kialakult helyzetre és kialakítani egy új geotudományi képzési stratégiát; míg az utóbbi szaknál meg kell vizsgálni, hogy milyen módosításokkal lehetne népszerűbbé tenni a szakot. A műszaki képzési területen a környezetmérnök és az anyagtudományi szakon tapasztaltunk csökkenést. Ez utóbbinál a szinte elenyésző létszám miatt kell felülvizsgálni a szakot az illetékes intézeteknek (Kémia és Fizika). Az informatikai társadalom igényeihez igazodva a programtervező informatikus szakon jelentős növekedés történt, emiatt is a karunk elsőévesei körében kisebbségbe kerültek a klasszikus természettudományos szakokra felvett hallgatók. Az ipari szereplők igényeinek és a műszaki

2. ábra. Nappali tagozatos alapszakra felvett hallgatók létszámának alakulása képzési területek szerint képzésenként.

képzések alakulásának a fényében meg kell vizsgálni például a vegyészmérnöki képzés indítását is. Ugyanakkor a kémia alapszak vegyész alapszakká, illetve a földrajz alapszak geográfus alapszakká történő átnevezésére is megtörtént már a kezdeményezés, így rövidesen orvosolható lesz a szakok alapításakori szerencsétlen névadás. Ezáltal a végzettség neve is megjelenik majd e két szak nevében, mint ahogyan a legtöbb szak esetében már ez a helyzet. A tavaly indult villamosmérnök alapszak várhatóan sikeres lesz, azt még azonban nehéz megjósolni, hogy milyen lesz az új szak elszívó hatása a többi szakhoz viszonyítva. Levelező képzésünk csak négy szakon számottevő: biológia, földrajz, mérnök és programtervező informatikus, a többinél meg kell fontolni, hogy milyen feltételekkel lehetne növelni a létszámokat. Esetleg meg lehetne vizsgálni az ütemezett meghirdetés lehetőségét, amelynél összevonva egyszerre talán nagyobb évfolyamokkal lehetne számolni. Ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy az államilag támogatott képzési formánál hallgatónként fele akkora bevételt jelentenek a képzések, mint a nappali tagozaton.

Stratégiaiilag fontos a tanári szakok létszámának a növelése. Az osztatlan tanári mesterszak indulásával megszűnt az a mostoha helyzet, amelyet a lineáris képzési rendszer bevezetése teremtett. Mindenképpen hangsúlyosan igyekeznünk kell a népszerűsítésükre, mert a jelenlegi létszámaink alacsonyak (lásd a 3. ábrát), nem pótolják az iskolából nyugdíjba vonuló korábbi nemzedéket. A szakpárosítások terén jelenleg a teljes paletta meghirdetésre kerül, bár a klasszikus párosítások dominálnak. Ezekre könnyebb mintatantervet készíteni, csökkentve ezzel a lemorzsolódást. Szakmailag ehhez illeszkednek a tanártovábbképzési programjaink, amelyek fenntartását fontos-

3. ábra. Osztatlan tanári mesterszakra felvett hallgatók létszámának alakulása a leggyakoribb szakpárosításoknál.

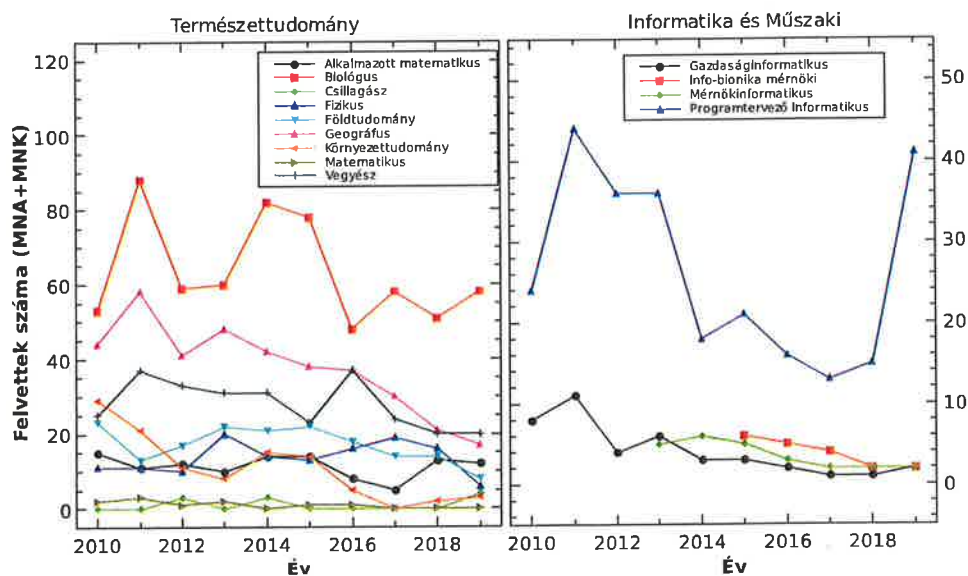
nak tartom, ezzel is ápolva a jó kapcsolatot a régió tanáraival.

A karunk kiemelt figyelmet fordít a szakjaink népszerűsítésére. Ezeket a programokat a jövőben is folytatni szükséges. Aktív kapcsolatot tartunk a bázis iskoláinkkal, amelyeket évente bevonjuk a különböző beiskolázási programjainkba. Jelenleg az EFOP-3.4.4 pályázat keretében valósulnak meg „road show”-ink kari és egyetemi szinten is. Természetesen ezeket a tevékenységeket a pályázat befejeződése után is folytatni fogjuk. Egy nagyköveti rendszert is létrehoztunk, amellyel tantárgyanként díjazzuk és ismerjük el azokat a tanárokat, akik sokat tettek azért, hogy diákjaik a karunkat válasszák továbbtanulásra. Mint karunk nagykövetei, ezek a tanárok aztán aktívan be tudnak kapcsolódni a kar népszerűsítésébe. Több intézetünk szervez tehetséggondozó programokat általános és középiskolás diákoknak: ugyancsak az EFOP-3.4.4 keretében zajlik a *Kreatív Természettudományos Program Középiskolásoknak (KTPK)*, amely magába foglalja a *Szegedi Innovatív Informatika Versenyt*, a *Játsszunk Fizikát!* versenyt és a *Polygon Pályázat Matematikából* programot. Ezek mellett sikeresen bonyolítjuk le a *Jakucs László Középiskolai Versenyt* és a *TTIK Kutatóiskola* programot. Ezek az országos programok nemcsak a karunkat népszerűsítik, hanem legalább ennyire fontosak, mint aktív tehetséggondozás az ország, a régió és a határon túli iskolákban. Fenntartásuk mindenképpen szükséges, meg kell találni a szükséges forrásokat a jövőben is.

Szűnni nem akaró gondunk az alapszakosok lemorzsolódása. Ennek csökkentése nem egyszerű, ugyanis a hiányos előtanulmányoknak van benne döntő szerepe. Az EFOP-3.4.3 program keretében összetetten próbáljuk kezelni a problémát, amely három, tematikusan egymásra épülő

alprogramot tartalmaz: a lemorzsolódást megelőző mérések során komplex kompetenciamérések valósulnak meg, amelyek megalapozzák a közvetlen lemorzsolódás elleni tevékenységeket, ezzel párosul a tudományterületi intézkedések intézményi szintű megvalósítása. Megtörtént az intézményi képzések átalakítása és fejlesztése az új KKK-hoz és a tanulási eredmény alapú szemlélet követelményeihez illeszkedően. A fejlesztések során a készség- és gyakorlatorientáltság, a készségközpontú tanterv átalakítása, a gazdasági igények beépítése, valamint a digitális készségek fejlesztése mellett a tanulási eredmény alapú módszertan és gyakorlat területén megvalósuló képzők képzése, illetve magyar és idegen nyelvű képzéshez tananyagfejlesztési tevékenység valósult meg. A tanítási módszereinken is érdemes változtatnunk, több képzésünkre jellemző ugyanis az elaprózódott kurzusszerkezet, amely feleslegesen megnöveli a vizsgaszámot. Véleményem szerint az intézeteknek úgy kellene szervezniük az oktatásukat, hogy lehetőleg a jobb oktatókkal találkozzanak a frissen felvett hallgatók, csökkentve így az egyetem és a középiskola közötti szintkülönbség miatt fennálló tanulási problémákat.

A hallgatói létszámok tekintetében a mesterszakoknál fordított a helyzet, a természettudományos képzéseknél van a többség (lásd a 4. ábrát). Különös figyelmet kell fordítani a geográfus, a környezettudományi, a csillagász és a matematikus szakon tapasztalt csökkenésre; ez utóbbi kettő lassan már a szakember-utánpótlást sem tudja teljesíteni. Karunkon a nemzetköziesítésre a mes-

4. ábra. Mesterszakokra felvett hallgatók létszámának alakulása képzési területek szerint képzésenként.

terszakok és a doktori képzések terén van a legnagyobb lehetőség és igény (lásd a 3. táblázatot). A Stipendium Hungaricum programot kell felhasználnunk arra, hogy az angol nyelvű képzés kez-

3. táblázat. Mesterszakosok létszáma az angol nyelvű képzéseinken. (Zárójelben az önköltséges hallgatók létszáma.)

Biológus	Geográfus	Környezetmémők	Programtervező informatikus	Vegyész	Összes
19 (2)	11	1	3 (2)	4	38 (4)

deti nehézségeit legyűrjük és optimalizált képzési portfólióval tudunk megjelenni a nemzetközi porondon. Nem lesz könnyű, a karnak, illetve intézeteinek ki kell alakítania a saját ügynöki rendszerét a sikeres toborzások érdekében. Továbbra is fenntartom azt az általunk szigorúan betartott követelményt, hogy nemzetközileg elismert nyelvvizsgával igazolt angoltudás nélkül nem szabad fel vennünk senkit sem az angol nyelvű mesterszakra vagy a doktori képzésre. Bevezetésének első évében átmeneti megtorpanás volt a jelentkezők között, a következő évektől azonban már jelentősen javult a jelentkezők szakmai felkészültsége is. A magyar nyelvű képzéseinken is egészséges elvárás lehetne egy-egy közös angol nyelven tartott kurzus megjelenése a mesterszakon.

Az SZTE doktori szabályzata értelmében karunkhoz kapcsolódik a Természet- és Műszaki Tudományi Doktori Tanács, amely hét doktori iskola működését koordinálja. Az államilag támogatott kereteinket egészen a legutolsó évig mindig be tudtuk tölteni, azonban a tavalyi jelentős keretnövekedéshez (65-ről 99-re) már nem volt elég számú jelentkező. A mesterszakon végzők számának ismeretében nem is várható jelentős növekedés az államilag finanszírozott helyekre történő jelentkezések terén. Emiatt várható, hogy az idei évtől üresen maradnak államilag finanszírozott helyeink, ezért végig kell gondolni, hogy milyen lehetőség rejlene és milyen következményekkel járna az angol nyelvű doktori képzés megjelenése az államilag finanszírozott keretre egyes doktori iskolákban. Összességében a doktori iskoláinkban magas színvonalú képzés folyik, a keretelosztásnál is beszámított átlagos hatásfok 65%, amely a fokozatszerzők számát viszonyítja a három évvel korábban felvettek számához. Ezen felül nagy számban van még sikeres védés 4–5 évvel a doktori tanulmányok megkezdése után is.

Önköltséges doktoranduszaink száma is jelentős (lásd a 4. táblázatot), mert több doktoranduszi alkalmazás pályázati forrásban valósul meg, illetve ilyen finanszírozásúak a Szegedi Biológiai Kutatóközponthoz vagy az ELI-hez tartozó doktoranduszok is, továbbá a Stipendium Hungaricum program keretében is népszerűek a doktori iskoláink angol nyelvű programjai.

Az új doktori képzésre sikeresen átálltunk, ellentétben a Neptun rendszerrel, amely sajnos a mai napig nem kezeli elvárható szinten az új képzést. Ezzel párhuzamosan a régi doktori ké-

4. táblázat. Doktoranduszok létszáma a TMTDT doktori iskoláiban a finanszírozás alapján.

Magyar nyelvű képzés			Angol nyelvű képzés			Összesen
állami ösztöndíjas	egyéb ösztöndíjas	önköltséges	Stipendium Hungaricum	egyéb ösztöndíjas	önköltséges	
238	9	20	80	4	19	370

zésekhez tartozó fokozatszerzési eljárásokat továbbra is fenn kell tartanunk, mivel a korábbi szabályzat időkorlátot nem tartalmazott. Az átállás során tovább lehet még racionalizálnunk a doktori fokozatszerzéshez kapcsolódó ügyrendünket, mivel a kettős adminisztráció, a papír alapú és az elektronikus, jelentős terhet ró az adminisztrációra. Doktoranduszaink létszámához viszonyítva jelenleg alultervezettnak látszik a másfél álláson lévő doktori ügyintéző a régi és az új doktori fokozatszerzési eljárás átmeneti párhuzamos jelenléte miatt.

Az egyetemünk karai közül a GYTK, az ÁOK, a GTK, és az MK képzéseiben kapnak oktatási feladatot a kar intézetei. Átiktatási szerződésünk van a GYTK-val, s az utóbbi két évben az MK-val és a JGYPK-val kötünk évről évre ideiglenes megállapodásokat, azonban van olyan kar is, amellyel nem sikerült ezidáig megegyezni a kölcsönösen elfogadott elvekben, ugyanis nem egyeznek az érdekek. Mindenképpen támogatnám a minél jobban átlátható, egyszerűbb átiktatási egyezményeket, amelyek az egyetemi költségvetés megállapítása előtt jönnek létre, mert az évenkénti újratárgyalás csak felesleges emberi erőforrást vesz igénybe. További kritikus pontja a társkarok közötti kapcsolatnak az alapozó természettudományos tantárgyak párhuzamos oktatásának a ténye. Továbbra is fontosnak tartom, hogy a karunk által képviselt képzési területek intézményen belüli felügyelete a mi feladatunk. A jövőben igyekeznünk kell kompromisszumos megoldásokon keresztül a párhuzamosságok megszüntetésére.

Az oktatási ügyekben kiválóan alkalmas a közös stratégiaalkotásra a hagyományos tudományegyetemi társkarokkal létrehozott TTK-s Dékáni Kollégium, amelynek továbbra is aktív résztvevői kívánunk lenni. Ugyancsak figyelembe vesszük a Magyar Rektori Konferencia Természettudományi Bizottságának a tavalyi jelentését a Bolognai rendszer működése során felhalmozott tapasztalatokról, illetve a jelentésben megfogalmazott lehetséges új alap- és mesterszakokat a meghirdetett szakjaink portfóliójának áttekintésekor.

A kutatás

A Természettudományi és Informatikai Kar magas színvonalú kutatási tevékenysége egyértelműen hozzájárult ahhoz, hogy a Szegedi Tudományegyetem először kiemelt egyetem lett, majd a Kutatóegyetemi címet is elnyerte. A kutatási tevékenységben hagyományosan megjelennek alap- és alkalmazott kutatási témák, illetve ez utóbbiakhoz szorosan illeszkedő kutatás-fejlesztési, innovációs ipari projektek. A kutató munka során elért eredmények döntően befolyásolják az oktatók teljesítményértékelését, illetve szakmai előremenetelét. A kiválóság megőrzése érdekében nem szabad csökkentenünk a követelményeket az egyetemi docensi és egyetemi tanári kinevezésekkor. Az intézetekben a kutatási aktivitást kiválóan jellemzi a kutatási projektek keretén belül alkalmazott kutatóknak az oktatókkal azonos nagyságrendű száma (lásd az 5. táblázatot). Több kutatónk,

5. táblázat. Oktatói és kutatói létszám alakulása az októberi statisztikában 2017–2019 között.

SZTE-TTIK oktató, kutató	Egyetemi tanár	Főiskolai tanár	Egyetemi docens	Főiskolai docens	Adjunktus	Tanár- segéd	Mester- oktató	Más oktató	Mester tanár	Összes oktató	Kutató
Teljes munkaidős	46	1	74		105	17	1	2		246	150
Részmunkaidős (<i>átszámított</i>)	2		5		1		1			9	38
Megbízással (<i>átszámított</i>)	(0,75)		(1,83)		(0,75)		(0,50)	23		23	
								(2,33)		(2,33)	
Összesen 2017	48	1	79		106	17	2	25		278	188
Teljes munkaidős	45	1	82		98	18			1	245	153
Részmunkaidős (<i>átszámított</i>)	2		5		5		1			13	57
Megbízással (<i>átszámított</i>)	(1,00)		(1,83)		(2,50)		(0,50)	25		25	
								(3,43)		(3,43)	
Összesen 2018	47	1	87	1	103	18	1	25	1	278	188
Teljes munkaidős	47	1	84	1	96	14			1	244	137
Részmunkaidős (<i>átszámított</i>)	1		5		2		1			13	57
Megbízással (<i>átszámított</i>)	(0,50)		(1,58)		(1,25)		(0,50)	31		31	
								(4,13)		(4,13)	
Összesen 2019	48	1	89	1	98	14	1	31	1	284	221

döntően a fiatalok, dolgoznak a korábbi MTA kutatócsoportokban, a Lendület-ösztöndíjas kutatóink csoportjaiban, illetve a különböző ipari projektekben.

A tudományos kutatás folyamatos művelése alapfeladata egy tudományegyetemi karnak, ezáltal teljesedik ki a hallgatók egyetemi szintű képzése: bekapcsolódhatnak az egyes kutatócsoportokban folyó munkálatokba, önálló problémafelvető és -megoldó helyzetekbe kerülhetnek, de az önálló gondolkodás mellett a csapatmunkában is jártasságra tehetnek szert. A kutatási feladatok természetüktől fogva alulról szerveződnek, azaz a tudományos kérdések a kutatócsoportokban fogalmazódnak meg és ezek köré fejlődnek ki a kutatási projektek, vagy egy vállalati megkeresésből alakul ki egy közös K+F+I tevékenység. A kutatási feladataik elvégzéséhez a kutatócsoportoknak sikeres pályázati vagy szolgáltatási tevékenységet kell folytatniuk. Sajnos a keresztfinanszírozást

nem lehet egyik-napról a másikra megszüntetni, így a kutatási bevételek egy részére a kutatócsoportokon túl az intézeteknek és így a karnak is nagy szüksége van. A kutatási bevételek jelentős hányadát vagyunk kénytelenek az oktatói bérekre fordítani, illetve az oktatási keretünkéből is fedezzük a kutatáshoz kapcsolódó költségek egy részét. Ezt kari szinten vagyunk kénytelenek kezelni, amennyiben intézetben belül nem sikerül.

A Kar vezetőjének olyan környezetet kell kialakítani, amely támogatja a kutatócsoportok pályázati aktivitását, különösen érvényes ez a nagy intézményi, konzorciális pályázatokra. Egy tudományegyetemi kar olyan erős, illetve sikeres, amilyen erősek, illetve sikeresek az intézetei. Természettudományi jelzővel ellátott pályázati témakiírás nem realiztikus, tehát a nagy egyetemi pályázatok megvalósításához a karunknak nem szabad egy közbelső lépcső beiktatásával a kari jelenlétet bonyolítani, sokkal fontosabb az illetékes intézetben keresztül helyzetbe hozni a karunkat természetesen a kari vezetéssel egyetértésben. Egy informatikai pályázatnál az Informatikai Intézet, egy anyagtudományinál a Kémia Intézet, egy élettudományinál a Biológia Intézet, és így tovább, vezetésével várható a TTIK-s jelenlét, természetesen nem kizárva a többi intézet jelenlétét sem. Az egyes pályázatok sikeres megvalósításához azonban a kari infrastruktúra használatára is szükség van, ezért kell a kari szintű szabályozás is. A karunkon, és így az intézeteken belül is, meg kell találni a harmóniát az autonóm kutatói szabadság és a kiemelkedő témák között. Minden intézetnek azonosítania kell rövid- és hosszútávra egy-két stratégiaileg fontos kutatási területet, amelyet a nemzetközi trendek, illetve a szegedi helyi szakembergárda alapján fontosnak tart, de nem ellehetetlenítve az egyéb sikeres kutatási vagy innovációs tevékenységet. A karnak ugyanakkor el kell érnie, hogy ezek az egyetem intézmény fejlesztési tervének szerves részévé váljanak. Természetesen lehetőséget kell teremteni az állandó megújulásra, ezért a kiemelt témák teljesítését folyamatosan ellenőrizni kell, és a körülmények változásával kiemelt jellegük is megszüntethető a tudomány-, illetve a stratégiai területeken bekövetkező változások következtében.

Az intézeteken keresztül továbbra is fenn kell tartani a kapcsolatot a régió nagy vállalataival, a Szegedi Biológiai Kutatóközponttal, az ELI-vel, továbbá a Csongrád Megyei Mérnök Kamarán, illetve az Ipari és Kereskedelmi és Iparkamarán keresztül a kis- és középvállalkozásokkal annak érdekében, hogy közös kutatás-fejlesztési projektekből tudjunk részt venni. Ehhez nélkülözhetetlen az intézményi működési feltételek javítása.

Egyéb feladatellátás

A Kar szerkezete

A Környezettudományi és Műszaki Intézet nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, így javasolom mihamarabbi megszüntetését. A személyi állománya szétsztható az intézetek között. Ez a szerkezeti változás nem okozna érdemi változást a környezettan, a környezettudomány, illetve a környezetmérnök szakok esetében, a szakfelelősökön emiatt nem szükséges változtatni sem. Azon el lehet gondolkozni, hogy a „Környezettudomány” és a „Műszaki” nevet egy-egy tanszék átnevezésével érdemes-e fenntartani, de ezt hosszabb távon külön módosításként intézeti szinten is megtehető.

Itt szeretném megemlíteni az Informatika Intézet lehetséges kiválása körüli gondolataimat. Én úgy érzem, hogy erre sok energiát most nem érdemes fektetni. A karunkon a szakok oktatását gyakorlatilag az intézetek végzik, így adva van, hogy egy intézet elvileg kiválhatna és egyedül tudna egy kart gazdaságilag üzemeltetni, ha megfelelő számú hallgatója van. Amennyiben ez irányban határozott szándék jelentkezik, akkor majd kellő időben kidolgozzuk a szétválás körülményeit.

A Dékáni Hivatal

A Dékáni Hivatalnak az a szerepe, hogy működésével támogassa az intézményi kommunikációt, a beszerzést, a gazdálkodást, a létesítménygazdálkodást, és koordinálja a hallgatói ügyek köré csoportosuló feladatokat annak érdekében, hogy az oktatók és a kutatók az elsődleges tevékenységükre, az oktatásra és a kutatásra tudjanak összpontosítani. Jelenleg négy dékánhelyettes segíti a dékán munkáját, ugyanezzel a felállással tervezem kezdeni a munkát apróbb feladatváltoztatásokkal. Az oktatási és a tudományos dékánhelyettes feladatköre nem változna, a közkapcsolati dékánhelyettes viszont a beiskolázási programok mellett az idegennyelvű képzéseink felügyeletét is ellátná. Mindezen túl meg kell vizsgálnunk annak a lehetőségét, hogy a jövőben a gazdasági ügyekért felelő dékánhelyettes helyett vagy mellé egy menedzser típusú gazdasági szakembert tudjunk alkalmazni.

Egy kar létjogosultságát az adja, hogy több szak képzésének adminisztrációját képes kisebb ráfordításokkal, de még hatékonyan összevontan elvégezni. A hallgatói és az oktatói létszámunkhoz képest eredetileg kis létszámú Dékáni Hivatalunk az elmúlt években több okból is növekedett. Az angol nyelvű képzéseink növekedése és az intenzívebb közkapcsolati munka indokolta egy új

munkatárs felvételét, illetve a központi egységek decentralizációs folyamataként több munka kari szintre tolódott le, így ellenjegyzői és HR-es munkakörben is kellett bővítenünk az állományt. Úgy gondolom, hogy a jelenlegi létszám elégséges, rövid távon nem tervezek bővítést. Több évig tartó, viszonylagosan állandó összetételű hivatali állomány melletti nyugalmas évek után a közelmúltban jelentős személyi változások történtek: a tanulmányi osztályon belül felgyorsult a személycsere, illetve a doktori ügyekkel foglalkozó tapasztalt kollégánkat nyugdíjba vonulása után nehezen tudtuk pótolni. Mindezek mellett a Dékáni Hivatal vezetője is nyugdíjba vonulását tervezi a naptári év végén, tehát rá, mint megbízott hivatalvezetőre számítok egy félévig, ezzel is biztosítva a gördülékeny vezetőváltást.

A karunkon a hivatalos ügyek hagyományosan a kar ügyrendjében szabályozott keretek között folynak. Elismert és hatékony működést az is igazolja, hogy nemcsak a Dékáni Hivatal egy-egy kiváló teljesítményű kollégája került át a központi egységhez, hanem egy-egy eljárásunk is képezte egyes egyetemi ügyrendnek az alapját. Mindezt elismerve az aprólékosan felépített és ezért hatékonyan működő eljárásrendet szükséges időnként áttekinteni, ugyanis a külső körülmények változásihoz aktualizálni kell azokat annak érdekében, hogy a hatékonyságukat fenntartani tudjuk. Az első évben tervezem a kari eljárásrendek áttekintését és amennyiben lehetőség adódik az egyszerűsítésükre, kidolgozzuk a módosításukat. A saját elektronikus ügyviteli rendszerünk használatából eddig felhalmozódott tapasztalatok már lehetőséget adnak az értékelésre és az esetleges korrigáló lépések bevezetésére.

A Dékáni Hivatal rendszergazdája felügyeli a kari tartalmak megjelenését az elektronikus felületeken. Ezen a területen van még lehetőség továbblépésre, és a GDPR ránk vonatkozó rendeleteit figyelembe véve át szükséges tekinteni a honlapon megjelenő tartalmakat. A továbbiakban is törekedni kell az egységes kari arculat megtartására amellet, hogy újabb társasági felületeken jelenjünk meg.

A Hallgatói Önkormányzat

A Kar viszonya a Hallgatói Önkormányzattal harmonikusnak nevezhető. Aktív szerepet vállalnak a különböző kari rendezvényeken. Eddig is reagáltunk és ezután is fogunk a hallgatói kezdeményezésekre. Számítunk rájuk az oktatói munka hallgatói véleményezésének a hallgatók felé történő reklámozásában is, az abban rejlő visszajelzést fontosnak érezzük a minőségi oktatás fenntartásá-

ban.

A Kar képviselete

A Kar dékánja több egyetemi bizottságban, illetve intézményi programokon képviseli a kart. Ezen az eseményeken a feladata a kar javaslatainak, illetve véleményének a tolmácsolása. Ilyenkor az természetes, hogy egy közös intézményi vélemény, szabályzat, vagy ügyrend kialakításakor az egyes álláspontok módosítására szükség van, mivel az egyes karokon, illetve a központi egységek-nél eredetileg megfogalmazott kívánalmak nem mindig illeszkednek a részlegesen eltérő érdekek miatt. A kompromisszumos megoldásra törekedni fogok, azonban természetesen lesznek olyan helyzetek, amikor a végső megállapodás nem egyformán tetszik mindegyik félnek; ez együtt jár a működéssel. Összességében a Természettudományi és az Informatikai Kar alapérdeke azonos a Szegedi Tudományegyetemével: a színvonalas oktatás, a kiváló tudományos munka, és a sikeres pályázati aktivitás megvalósítása.

SWOT elemzés

	Oktatás	Kutatás	Egyéb feladatellátás
Erősségek	• Széles képzési kínálat • Magas színvonalú oktatás • Gyakorlatorientált képzések • Tehetséggondozás • Jelentős hozzáadott érték • Kari díjak	• Minősített kutató nagy száma • Magas színvonalú alapkutatás • Kiváló publikációs tevékenység • Pályázati aktivitás • Kari díjak	• Intézeti struktúra • Hatékony ügyrend • Beiskolázási programok • Oktatói munka véleményezési rendszere • Kari díjak
Gyengeségek	• Angol nyelvű képzések • Tanárszakok kis létszáma • Elaprózódott kurzusszerkezet	• Műszerfejlesztés nehézségei • Dinamikus infrastruktúra hiánya • Alacsony dotartozik tovlógi kiadás	• Helyenként bonyodalmas adminisztráció • Minőségbiztosítás hiányosságai • Egységes honlapok hiánya
Lehetőségek	• Saját bevételek növelése • Angol nyelvű képzések fejlesztése • Infrastruktúra fejlesztése	• Kutatási projektek növelése • Új kooperációk (ELI) • Innovációs tevékenység	• Adminisztráció egyszerűsítése • Intézetek szigorúbb felügyelete
Veszélyek	• Régió csökkenő népszerűsége • Természettudományos érdeklődés csökkenése	• EU pályázati források jövője • Keresztfinanszírozások rendszere	• Alacsony alaphérek • Központ elszívó hatása

Szeged, 2020. január 13.

Horváth Dezső

egyetemi tanár

VEZETŐI ELKÉPZELÉSEK A GAZDÁLKODÁSRÓL

A Kar gazdasági helyzete

A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény értelmében a Szegedi Tudományegyetem, mint felsőoktatási intézmény működéséhez a fenntartó biztosít támogatást. Az éves költségvetésről szóló törvény állapítja meg a felsőoktatás állami támogatását. A felsőoktatási intézmények működéséhez biztosított állami támogatás rendszerét a Kormány határozza meg, amely kiemelt fontosságú a karunkon, mivel az államilag támogatott képzésen van a hallgatóink többsége. A finanszírozási rendszerben 2012 óta bázis alapon kapnak támogatást az intézmények az előző évi statisztikai adatok alapján (bázis a 2011-es év), majd 2018 szeptembere óta önköltség alapon. Az elmúlt évek egyik legfontosabb változása a természettudományos alap- és mesterképzésben bekövetkezett önköltségemelés volt, amely a természettudományos Dékáni Kollégium öt dékán tagja (ELTE, SZTE, DE, PTE, BME) által kezdeményezett sikeres tárgyalások eredménye volt. Ennek értelmében a 2018/19-es tanévre felvettektől kezdve alapképzésen 500 eFt/félév, mesterképzésen 700 eFt/félév az önköltség. A műszaki és az informatika képzési területeken 325 eFt/félév és 500 eFt/félév a megfelelő önköltség, alap-, illetve mesterképzésen. Ez azt eredményezte, hogy a 2. táblázatban bemutatott hallgatói létszám jelentős csökkenését sikerült ellensúlyoznunk (lásd a 6. táblázatot, amely az elfogadott egyetemi költségvetés TTIK-ra vonatkozó összegeit tartalmazza). Az államilag támogatott képzésben a bennmaradási feltételek szigorodása miatt tavaly nyáron 300 fő került át önköltséges képzésre, így a karunk tavalyi önköltségbevétele jelentősen meghaladta a tervezettet. Nem elhanyagolható bevétele származik a Karnak a Kutatóegyetemi, illetve a Kiválósági Programból.

A tavalyi évben a Kar hozzájárulása a közüzemi díjakhoz 262 MFt volt, míg a Központban kezelt feladatokhoz és a Központi egységekhez 748 MFt. Ezen költséget a képzési támogatásból 662 MFt-tal, a saját bevételből 348 MFt-tal fedeztük, és további 176 MFt-tal kellett hozzájárulnunk a központi pályázatok működéséhez. A 2018-as 98 MFt-os negatív egyenlegünk, a szolidaritási támogatás elmaradása, a saját bevételünk nagyfokú hozzájárulása a központi költségekhez, a fokozott központi pályázati hozzájárulás mértéke, tovább csökkentette mozgásterünket. Célunk a kari pénzügyi működés nullszaldós zárása volt, melyet sikerült elérnünk, de az előzőek alapján

6. táblázat. A fenntartói támogatásból eredő költségvetés alakulása a hallgatói előirányzat nélkül.

	2016	2017	2018	2019
KEP/TKP	548 797	386 082	298 071	304 188
Fenntartói támogatás	2 162 678	2 323 820	2 343 178	2 513 108
Közüzem díjak - EMMI	252 715	255 447	160 000	187 056
Közüzem díjak - saját bevétel	0	133 359	75 540	75 540
Központban kezelt feladatok - EMMI	189 767	356 092	160 429	301 828
Központban kezelt feladatok - saját bevétel	77 000	0	195 030	81 249
Központi egységek - EMMI	397 019	380 322	300 000	173 536
Központi egységek - saját bevétel	0	0	81 249	191 435
Központi kiadások - EMMI	839 501	991 861	620 429	662 420
Központi kiadások - saját bevétel	77 000	133 359	351 819	348 224
Szolidaritási alap			80 000	0
Összes központi kiadás	916 501	1 124 220	1 052 248	1 010 664
Felhasználható költségvetés	1 871 974	1 718 041	1 940 820	2 154 876
<i>Illetményemelkedés fedezete</i>	<i>53 447</i>	<i>134 309</i>	<i>338 096</i>	<i>381 136</i>
<i>Stipendium Hungaricum</i>	<i>0</i>	<i>93 649</i>	<i>216 448</i>	<i>201 395</i>
<i>Nominális változások</i>	<i>1 741 527</i>	<i>1 356 724</i>	<i>1 034 457</i>	<i>1 224 121</i>

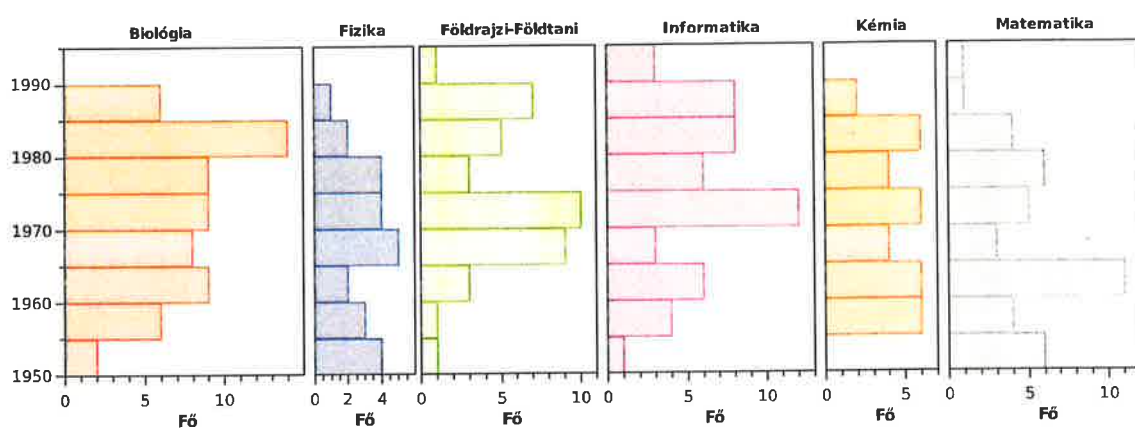
a kari pénzügyi egyenlegünk mégis negatív lesz. Az önköltség emelkedése miatt várhatóan az idei évet már sikerülhet nullszaldósan zárunk abban az esetben, ha a tavalyi hiányunkat sikerül kompenzálni.

A Karunkon jelentősek a vállalati kutatásból eredő tételek (2019-es kerete 640 MFt), illetve a sikeres kutatási pályázatokból eredő összegek (642 MFt). Ezek felhasználását a szakmai vezetők koordinálták, azonban fontos megemlíteni, hogy a nullszaldós költségvetés tervezéséhez elengedhetetlen volt a nem elhanyagolható mértékű bérmegosztás gyakorlata, mert a rendelkezés álló fenntartói bevételek nem fedezték volna a béreket minden intézetben. Meg kell említeni azonban, hogy a keresztfinanszírozás nem egyirányú, ugyanis a pályázatokon alkalmazott kutatók után esedékes kari befizetések, például a rehabilitációs hozzájárulás, a fenntartói bevételeket terhelték.

Karunk korábban intézetekre bontva kezelte a költségvetés fenntartói és oktatási saját bevételeit. Ez tulajdonképpen a korábbi intézmény finanszírozási elvek megtartása, azaz az intézethez rendelhető egyenértékű hallgatói létszámon alapuló oktatási támogatást, az oktatók, doktoranduszok, doktori fokozattal rendelkezők számától és a kutatók minősítésétől függő kutatási támogatást, illetve a hallgatók, oktatók és alkalmazottak száma alapján kalkulált fenntartói támogatást

alkalmazzuk. Igaz, hogy ez utóbbinak a bázisa a 2011. évi összeg volt. Két éve már csak arányosítottunk, és arra törekedtünk, hogy az intézetek tudják fizetni a béreket. Az így számított bevételekből levonjuk a Dékáni Hivatal által kezelt (tanulmányi, reprezentációs, PR) költségeket és a nagyobb kivitelezési és tervezési munkák lebonyolítási és önerős költségeit. A Dékáni Hivatalhoz tartozik továbbá a kari szintű helyiségek működtetése és egyéb feladatok, mint pl. a nagyobb felújítások kezelése. Az ilyen elvek alapján kialakuló nettó intézeti bevétel nem mindegyik intézetnél fedezi az oktatók és az alkalmazottak bérét, ezért karon belüli szolidaritási finanszírozás is működik az intézetek között. A karunkon működő doktori iskolák csak az önköltséges képzés bevételeivel gazdálkodnak.

Az intézetekhez tartozó hallgatói létszámok eltérő alakulása és az intézetek viszonylagos függetlensége odavezetett, hogy az intézetek nem tudtak egyformán reagálni a gazdasági környezet változásaira. Különösen megnyilvánul ez az oktatók életkorának és beosztásának az intézetben belüli eloszlásában (lásd az 5. és a 6. ábrákat). Két intézetben alakult ki véleményem szerint kritikus

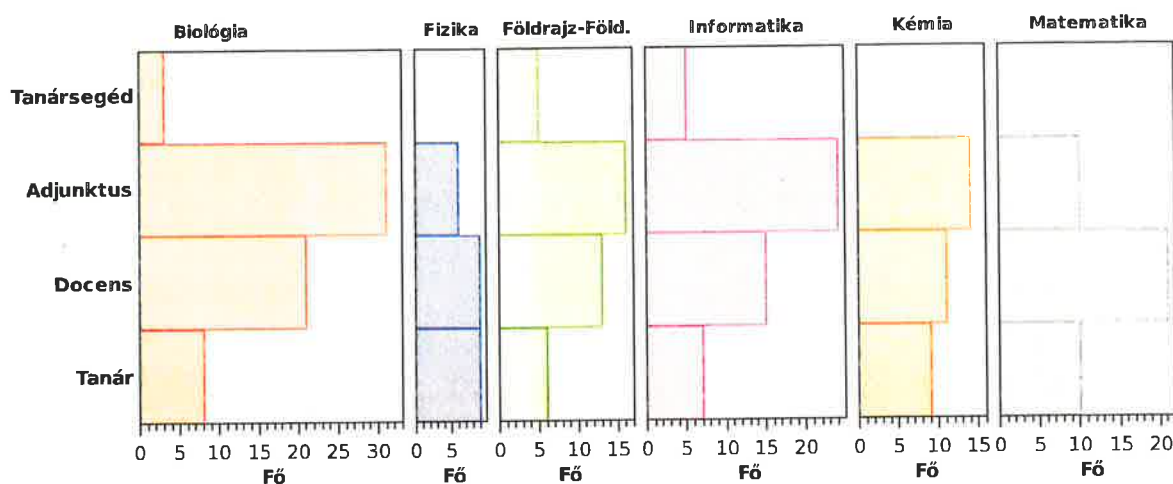

5. ábra. Az intézetek oktatóinak koreloszlása a születés évek szerint. A legelső oszlop tartalmazza a nyugdíjas korú oktatókra vonatkozó adatokat.

helyzet. A Földrajzi és Földtani Intézethez tartozó hallgatói létszám csökkenését nem követte az oktató létszám hasonló irányú változása, illetve sok oktató tartozik a szűk, 45–55 éves korosztályhoz. A Bolyai (Matematika) Intézetben az 55–60 éves korosztályban vannak sokan, illetve a többi intézethez viszonyítva kiugróan sok a nyugdíjas korú oktató. A Biológia Intézetben a 35–40 éves korosztály kiugró létszámú, ám ez a nagyobb hallgatói létszámmal igazolható, illetve az Informatika Intézet korfája a szak expanziójával összhangban van. A Fizikai és a Kémiai Intézet korfája egyenletesnek mondható, amely szerencsés a fenntartható fejlődés szempontjából.

Az intézetek az oktatói beosztások terén hasonló jelleget mutatnak, kivétel talán csak a Fizika

Intézet, ahol viszonylag sok egyetemi tanár dolgozik a kis létszámú oktató gárdán belül, illetve a Bolyai Intézetben sok egyetemi tanár nyugdíjas korú, amely gondos személyzeti politikát követel a közeljövőben.

6. ábra. Az intézetek oktatóinak eloszlása beosztás szerint.

A tervezett gazdálkodás elvei

A kari gazdálkodási elveket úgy kell lefektetni, hogy azok lehetővé tegyék az alaptevékenységünk zökkenőmentes teljesítését. Biztosítani kell az oktatáshoz szükséges anyagi és dologi feltételeket és egyben olyan intézményi háttért kell kialakítani, amely elősegíti a sikeres kutató-fejlesztő munka elvégzését. A két fő tevékenységünk szakmai irányítása ugyan eltérő szinten történik, az előbbiért az intézetek a felelősek, az utóbbi pedig a különböző méretű kutatócsoportokhoz rendelhető, hatékonyabb azonban magasabb, kari szinten szervezni a gazdálkodás összehangolását és az ehhez tartozó szolgáltatásokat. A vállalati kutatás-fejlesztési és a különböző kutatási pályázati szerződések felett továbbra is elégséges a lazább kari felügyelet. Az oktatással kapcsolatos bevételek kezelésére viszont szigorúbb kari irányítás szükséges, ezért azt javaslom, hogy ennek hatékonyabb megvalósításához az intézeti gazdálkodás nagyobb kari ellenőrzését vezessük be. Ennek a működtetéséhez szorosabb együttműködés szükséges a kari elnökségben az intézetvezetők között. Nem folytatható az a gyakorlat, hogy az oktatói kinevezésekhez és előrelépésekhez kapcsolódó gazdasági következmények megtárgyalása kizárólag az intézetekben valósult meg, ami által kari szinten szinte formálissá váltak az eljárások. Szintén nem szabad az előterjesztéseket az intézeti struktúrából kiemelve kari szinten egyesével kezelni, ahogy ez mostanában történt. A kinevezések anyagi fedezete a kart terheli, ezért a kari elnökségben és tanácsban minden fontos információnak

rendelkezésre kell állnia. Az oktatói kinevezéseknek illeszkedniük kell a kar által előzőleg jóváhagyott intézeti személyi fejlesztési tervhez, és ezt kari szinten az eljárás indítványozásánál is látni kell.

A tervezett intézkedések

Az intézkedések értelemszerűen két fő csoportba oszthatók: a bevételek és a kiadások felügyelete. Karunkon az oktatási bevételek döntő hányada a költségvetési támogatás, így ennek nagyságának az ismerete létfontosságú a fenntartható fejlődés kialakítása érdekében. A jelenlegi aktív hallgatói létszámokat tekintve és az érvényes önköltségeket figyelembe véve az erre vonatkozó éves bevételünk, a hallgatói juttatásokon kívül, 3000 M Ft nagyságrendűre lenne becsülhető a közeljövőben. Kari vezetőnek kiemelt érdeke, hogy a tényleges összeg minél jobban megközelítse ezt. Ebből következik, hogy az egyik legfontosabb feladatunk a hallgatói létszám csökkenésének a megállítása a természettudományos képzéseinknél, és a tanári szakoknál mindent meg kell tenni a létszám növekedéséért. A hagyományos beiskolázási programjainkat a tehetséggondozó programokkal együtt fenn kell tartanunk.

A Kar vezetőjének olyan kommunikációt kell folytatnia, amely szerint a Természettudományi és Informatikai Kar minden megtesz azért, hogy a Szegedi Tudományegyetem ne csak egy regionális felsőoktatási intézmény legyen, hanem minél jobb helyezéseket tudjon elérni a nemzetközi rangsorokban. Ennek érdekében, úgy gondolom, hogy továbbra is meg kell jelennie a kiválóságnak, mint szempontnak a támogatási elvekben, így a Kiválósági Programnak vagy azal egyenértékű forrásnak folyamatosan jelen kell lennie a támogatási rendszerben, további bevételeket jelentve ezáltal a Karnak. A világban az alapkutatás nem termeli meg a kutatók bérék önmagában, így döntően egyetemekhez kapcsolódik az alapkutatás, ahol az oktatási bevételekből finanszírozzák a béreket szabályozott keretek között.

Saját oktatási bevételeink növekedésére a magyar nyelvű önköltséges képzéseinkből nem számíthatunk, jelenleg csak az informatika képzési területen van jelentős igény erre. Fontosabbnak érzem az angol nyelvű mester- és doktori képzéseink felfuttatását a Stipendium Hungaricum rendszeren túllépve, erre talán könnyebb a külföldi hallgatók bevonása, illetve van hozzá szabad oktatói kapacitás. Rövid távon ki kell építenünk azt az ügynöki hálózatot, amely képes lesz bevonítani a mesterképzéseinkre a külföldi hallgatókat. Egyetemünkön belül a természettudományos alapkur-

zusok oktatásában tapasztalható párhuzamosságok megszüntetésével középtávon növekedhetne a karunk bevétele, ezért természetesen javasoljuk az egyetemi szintű szabályozás megalkotását. A karok közötti átoktatási szabályozások elveiben is látunk egyszerűsítési lehetőséget, nyitottak leszünk a tárgyalásokra a kölcsönös megegyezés érdekében.

A bevételek mellé párosul az 1340 M Ft oktatói és az 510 M Ft alkalmazotti éves bér és járulék, amely a pillanatnyi létszám adatokra vonatkozik bérmegosztás nélkül. A jelenlegi költségvetési támogatásból származó felhasználható bevételünk nem fedezi ezt, ezért szükség van a bérmegosztásokra. A Kárnak tehát ezért is elemi érdeke, hogy az intézetek sikeres pályázati tevékenységet mutassanak. Nem lehet azonban a hosszútávú cél oktatói állások létrehozása és fenntartása a vállalati és a kutatási pályázatok terhére. A K+F+I projektek megvalósítása szükségessé teszi a kutatói alkalmazások létét annak ellenére, hogy a jelenlegi törvényi szabályozás szűkíti a határozott idejű kinevezések lehetőségét az egyetemen belül.

Első lépésként javasolni fogom, hogy a kar az intézetvezetőkkel készíttesse el az intézetükre vonatkozó, a színvonalas oktatói és kutatói munka fenntartásához szükséges, közép- és hosszútávú személyi fejlesztési terveket az állami támogatásunk, a saját bevételeink és a kutatási bevételeink ismeretében. Azoknál az intézeteknél, ahol nincs meg a gazdasági egyensúly, a tervnek mindenképpen tartalmaznia kell egy ütemtervet, amely részletezi, hogy milyen javasolt lépésekkel érhető el az egyensúly. Ahol szükséges, szigorú nyugdíjazási stratégiát kell követni, ugyanis a karon az oktatói bérkeret 6,7 %-a (a Bolyai Intézetben 20 %-a) fordítódna nyugdíjas korú oktató bérére a bérmegosztás hiányában. Ennek kezelésére egységes kari szabályozás szükséges, úgy gondolom, hogy rövid távon el kell érünk azt az állapotot, hogy a nyugdíjas korú oktatók bérének fedezetéül csak a saját oktatási vagy kutatási bevétel szolgálhatna a gazdasági egyensúly eléréséig. A nyugdíjazással azonban ügyelni kell az intézetek szakmai színvonalának a megtartására és a doktori iskolák fenntartására is.

Az egyetemi oktatói munkakörben foglalkoztatottaknak tudományos alkotó tevékenységet, azaz kutatómunkát kell végezniük a foglalkoztatási követelményrendszer értelmében. Alaphelyzetben tehát elvárt mindenkitől, hogy különböző kutatási projektbe kapcsolódjon be. Intézeti szinten természetesen akadhatnak kis pályázati aktivitást mutató oktatók, nekik viszont ezt ellensúlyozva átlagosnál nagyobb oktatási terheléssel kell rendelkezniük. Náluk az elvégzett munkát többek között a hallgatói visszajelzésekkel kell felmérni. Ne feledjük, az egyetemünk alaptevékenységeként

elvárt a színvonalas oktatás és kutatás. Intézeteken belül meg kell találni a harmonikus együttműködést a két egyaránt fontos feladat között. Színvonalas oktatásban kinevelődött szakembergárda nélkül nincs sikeres kutatás, de nemzetközi szinten sikeres kutatócsoportok nélkül nehezen vonzathatók be a karunkba a régió tehetséges fiataljai. Az ilyen oktatás intenzív álláshelyeknek viszont szigorún illeszkedniük kell a hallgatói létszámokhoz, illetve az intézeteknek törekedniük kell arra, hogy az alapozó tárgyak esetében a legjobb oktatóikkal hirdessék meg, mert talán ez csökkentheti legegyszerűbben a lemorzsolódást. (Ez utóbbi a karunkon átlagosan 20 %-osnak adódik, ha összehasonlítjuk az aktív hallgatói létszámot a megfelelő felvételi létszámokkal.)

Az oktatói kinevezések kezdeményezését minden esetben csak az intézet személyi fejlesztési tervével összhangban lehetne elfogadni, amely igazolná, hogy a kinevezés igazodik a gazdasági lehetőségekhez. Egy nemzetközi szinten eredményes kutatómunkát folytató intézménytől elvárt, hogy nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező fiatalokkal pótolja a nyugdíjba vonuló oktatókat. Ennek értelmében rövid határidőn belül csak olyan oktatói alkalmazások támogatását javaslom, ahol az illető legalább egy-két éves külföldi tapasztalattal (pl. posztdoktori alkalmazás, Ph.D.) rendelkezik a szokásos elvárások mellett. Fontos ugyanakkor, hogy az intézetek minden új alkalmazásnál figyeljenek az intézet aktuális korfájára, biztosítva ezzel a fenntartható fejlődést.

Úgy gondolom, hogy a felvázolt központosított személyzeti politikával középtávon egyensúlyba hozható a kari gazdálkodás. Hosszú távon azonban létfontosságú az intézetek sikeres szereplése a nagy intézményi pályázatokban. Ennek koordinálásához javaslom, hogy az intézetvezetők ugyancsak nevezzenek meg egy-két területet, mint kiemelt fontosságút, amelyek a kar közvetítésével megjelenhetnek az egyetem intézmény fejlesztési tervének mindenkori aktualizálásakor. A nagyobb pályázatok önerejének előteremtéséhez lényeges a stratégiaileg kiemelt kutatási irányok ismerete.

A karunk képzéseinek többsége gyakorlat intenzív, ezért lényeges az oktatáshoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése. A hallgatói létszámadatokon alapuló állami támogatás nem fedezi a laborjainkban szükséges műszerparki fejlesztést. Ezekhez a múltbeli tevékenységünkhöz hasonlóan újabb pályázati forrásokat fogunk keresni. Épületeink közül a Béke épület nem felel meg a XXI. század elvárásainknak, annak felújítására középtávon meg kell találnunk a forrást, esetleg kapcsolva azt új anyagtudományi képzések beindításához. Az Informatikai Intézet „háromlakása” sem ideális, hosszútávon azt az intézetet is egy új épületbe lenne célszerű elhelyezni. Ezen

fejlesztéshez külső ipari szereplők bevonása is szükséges lehet. Bővítésre van még lehetőség a Biológia épület alatti parkoló beépítésével is. Összességében tehát nemcsak megújulhatna, hanem növekedhetne az oktatási és kutatási infrastruktúra területe, új munkahelyeket teremtve és egyben hozzájárulhatna a magas színvonalú, sikeres oktatói és kutatói munkához.

Szeged, 2020. január 13.

Horváth Dezső

egyetemi tanár